

KAYDA GEÇSİN DİYE

*Uğur Mumcu gazeteciliğinden, Can Dündar zihniyetine...
45 yılın öyküsü...*

Saim Tokaçoğlu

telgrāfhane
yayınları

İçindekiler

45 YILIN HİKÂYESİ	9
MESLEĞE İLK ADIMLAR.....	13
ADEM YAVUZ'UN CENAZE TÖRENİ	14
İLK HABER.....	16
DEVLET BAHÇELİ'NİN ARABASINDA SİLAHLAR.....	18
İLK KURŞUN.....	20
İKİNCİ KURŞUN: "EGZOZ PATLADI"	23
İLK İMZA	24
CUMHURİYET'TE YEDİĞİM İLK KAZIK: İMZAMIN FOTOĞRAF ALTLARINDAN ÇIKARILMASI.....	26
POLİS ADLİYE MUHABİRLİĞİ	29
SARIYAKUP ÇATIŞMASI.....	32
"SAYIN MUHBİR VATANDAŞ"	34
MASKELİ MUHBİRLER	37
VALİ REŞAT AKKAYA FATSA'DA.....	39
"OPERASYON SONRASI FATSA"	43
FİKRİ SÖNMEZ'LE EFİRLİ CEZAEVİ'NDE	48
VALİ REŞAT AKKAYA İLE TELEFON GÖRÜŞMESİ.....	50
ÇALINAN FİMLERİM: MASKELİ MUHBİRLER	53
BANKNOT MATBAASI GREVİ.....	55

SAVAŞAN ANKARA RÖPORTAJI	56
DUVAR YAZILARI	57
SAVCI DOĞAN ÖZ CİNAYETİ	58
IŞIK KANSU GÖZALTINDA!	61
IŞIK ASKERE GİDİNCE ANKARA SAYFASI BANA KALDI.....	63
VE 12 EYLÜL	65
HASAN CEMAL'İN SAYESİNDE YEDİĞİMİZ TEKZİP.....	69
ERDAL EREN'İN KARAR DURUŞMASI	71
ERDAL'IN İDAM KARARININ İNFAZ EDİLDİĞİ GECE	73
DEDEKTİF NAIM TATAR: "YA KARAR İDAM OLSAYDI?"	74
CUMHURİYET'TEN ATILIŞIM.....	77
TAVLA PARTİLERİ.....	80
CUMHURİYET SONRASI GİRİŞİMLER.....	82
KISACA ASKERLİK	84
ARTEM	86
CAN DÜNDAR DÖNEMİ.....	88
40 DAKİKA DÖNEMİ.....	90
ERBİL ABİNİN CAN'A YAZDIĞI SON MEKTUP	99
RUTİNE DÖNÜŞ	104
KANITLANAN İNTİHAL VE ÇGD'NİN PARÇALANMASI.....	107
CAN DÜNDAR'IN TÜRKAN SULTAN İNTİHALİ	109
ÇGD PARÇALANIYOR.....	113
ÖDÜLLER, ÖDÜLLER.....	116
CAN, SÖYLEŞİ VE KONFERANSLAR İÇİN PROFESYONEL BİR ŞİRKETLE ANLAŞIYOR	117
SESLENEN KİTAP: LÜSYEN.....	119

MİLLİYET'İN POPÜLER KÜLTÜR EKİ VE CAN'IN ÖZEL FOTOĞRAFLARI.....	120
ÖZEL YAZIŞMALAR.....	122
BİR DÖNÜM NOKTASI: GEORGE SOROS'UN DAVETİ	123
CAN DÜNDAR'IN WEB SAYFASINI KURUYORUZ.....	125
İLK SOSYAL MEDYA PAYLAŞIMINI BİZ UYGULADIK.....	128
YENİ BÖLÜMLER	129
AYIN WEB SİTESİ	132
VE TEHDİTLER.....	133
BİR TEHDİT DAHA	135
TARTIŞMALI SAİD NURSİ BELGESELİ	137
VE MUSTAFA	139
BÜYÜK TAARRUZ NASIL ÇEKİLDİ?	143
PARKTA TESETTÜRLÜ AŞK.....	144
DOLMABAĞÇE ÇEKİMLERİ.....	146
“ATATÜRK'LE İLGİLİ BÜTÜN HAYALLERİM YIKILDI”	147
TURKCELL'İN SPONSORLUKTAN ÇEKİLMESİ.....	149
TURGUT ÖZAKMAN OLAYI.....	151
MUSTAFA ALTIOKLAR'IN ELEŞTİRİSİ:	
SİNEMATOGRAFİK ESTETİK	154
FİLMİN GİŞESİ.....	161
DİLEK DÜNDAR'LA TAKIŞMAMIZ.....	162
KADRONUN TASFİYESİ	164
SUSAMURU	165
İSTANBUL'A GÖÇ KARARI	166
MİLLİYET'TEN CUMHURİYET'E GEÇİŞ SÜRECİ VE MİT TIRLARI HABERİ.....	169

CAN'LA İLİŞKİLER BOZULMAYA BAŞLIYOR	171
“ARTIK BIRAKALIM”	173
CAN VE ERDEM'İN TUTUKLANMASI	177
DAVAYI KAZANDIM.....	181
CAN'IN CUMHURİYET'TEN AYRILMASI.....	182
ORTAYA ÇIKAN MAL VARLIĞI.....	184
CAN DÜNDAR DÖNEMİ KAPANIRKEN	186
ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ DÖNEMİ	189
VE ÇAĞDAŞ GAZETECİLER DERNEĞİ.....	192
GÖNDEREMEDİĞİMİZ TEKZİP	197
ANKARA ŞUBE ONUR KURULU'NDAN İSTİFAM	201
TEK FAALİYETİMİZ BASIN AÇIKLAMALARI	202
YILIN BAŞARILI GAZETECİLERİ YARIŞMASI	204
GENEL KURUL DUYURULARI	207
GENEL BAŞKAN ARAYIŞI	208
23. GENEL KURUL VE 2003 ONUR KURULU RAPORUNUN TEKRAR GÜNDEME GELMESİ	210
ÇGD WEB SAYFALARININ SORUMLULUĞUNU BIRAKIŞIM.....	213
GÖKHAN BULUT'LA TARTIŞMAMIZ.....	216
SONSÖZ	220

*Leyla'ma, Mehmet'ime ve onların bütün arkadaşlarına...
Özgür ve adil bir Türkiye'de yaşamamız umuduyla...*

45 YILIN HİKÂYESİ

14 yaşından beri fotoğraf çekiyorum. Gazetecilik mesleğine adım atmam da fotoğrafla oldu. 70'li yılların ortalarında bağımsız foto muhabiri olarak fotoğraf makinesi omzumda Ankara'yı karış karış dolaşıyordum. Profesyonel olarak gazeteciliğe adım atmam ise, arkadaşım **Azmi Özgür**'ün Cumhuriyet'in Ankara bürosunda idare müdürü olarak işe başlamasıyla oldu. 1978'in sonlarıydı. O tarihten bu yana 41 yıl geçti. Meslek hayatımdaki en önemli dönemdir Cumhuriyet'te geçen günlerim. Neler yaşanmadı ki? 12 Eylül'den sonra işten atılmam, işsizlik, parasızlık, üzerine askerlik. Askerlikten sonra tuhaf bir Özal Türkiye'siyle karşılaştım. Birçok şeyi birlikte yaşadığım ya da anlattığım arkadaşlarım, dostlarım ve eşim "**Yazsana bunları. Neden yazmıyorsun?**" diyorlardı. Çok istiyordum ama nefes alamadan geçip gidiyordu günler. Son dört yıldır işsizim, zamanım bol, iş bulma umudumu da yitirdim. Önümde hiçbir engel kalmadı, nihayet yazmaya başlıyorum.

Doğrusu, yazmak biraz da zorunlu oldu! Bu zorunluluğu özellikle **Nazan Gezer**'in mahkemede **Can Dündar** lehine yalancı tanıklık yapması doğurdu. Bu kitap bitene kadar haklarımı alabilmek için açtığım dava da sonuçlandı, adalete olan inancım boşa çıkmadı. Dört yıl sürdü ama emek davasını kazandım. İstinaf Mahkemesi'nin vereceği kararı bekliyoruz. İçim rahat, Hâkim Leyla Köksal, kılı kırk yarararak en ince ayrıntıları bile dikkatle inceledi. Avukatlarım **Işıl Öğün Sarıgöl** ve **Taner Onurgil** yalnızca müvekkilleri olarak değil, dostları, arkadaşları ve kardeşleri gibi gördüler, hak kaybına uğramamam için canla başla uğraştılar. Tanıklarım dinlendi, **Can**'ın tanıkları bile -bir tek kişi hariç- mahkemede gerçekleri dile getirince, davayı kazandım.

On beş yıl gece gündüz emek verdim. Bu süreç içinde başımı öne eğmemi gerektirecek etik dışı hiçbir şeyin altında imzam yoktur. **Can**'la aralıksız çalıştığım 15 yılı, Mart 2005 öncesi ve Mart 2005-Ağustos 2015 tarihlerini baz alarak iki ayrı dönemde değerlendirmek doğru olur. Tabii bir de birlikte çalışmaya başladığımız 2000'den önce, **Can**'la tanıştığımız 1978'e kadar gidip bazı şeyleri hatırlamak gerekiyor. 90'lı yıllara gidip 32. Gün dönemini, 40 Dakika haber programı dönemini, özellikle **Can**'ın yıldızının parlamasına tek başına yeten **Sarı Zeybek** belgeselini ve o dönemde yaptığı diğer belgeselleri, o belgesellere emek verip ve tabii ki âdet olduğu üzere hakları yenenleri anmamak olmaz.

Bu 15 yıl içinde "**MUSTAFA**" filmi ayrı bir yer tutuyor. O filmin web sayfasının da editörü bendim. Film 160 öğrencisiyle birlikte -bazıları da gözyaşları içinde- izleyen **Prof. Ferhunde Öktem**'in hayal kırıklığını "**Web sayfası muhteşem. Ama film olmamış.**" yorumunu hatırlayınca, bütün bildiklerimi, o süreçte yaşananları derleyip toparlamayı düşündüm. Çalışmaya nasıl başlandı, nasıl çalışıldı, **Can**, filmi tanıtılabilmek için nasıl çalıştı, filmi izlemeden, köşesinde, izlemiş gibi övgüler düzenler, daha sonra nasıl kıvırmaya çalıştı? Türkcell CEO'su **Süreyya Ciliv** neden sponsorluktan çekildi, **Güler Sabancı** nasıl sponsor oldu? "**Mustafa**" filminin web sayfasında tek tek okuyarak yayımladığım 25 binden fazla yorumu, yani "**Mustafa**"nın hikâyesini kâğıda dökmek gerekiyor.

Can'ın bilgisayarla tanışmasını, Ada-Net'ten ilk e-mail adresini açtırmamı, kafasını gözünü yara yara nasıl öğrendiğini, asla baş edemediği virüslerle boğuşmasını, başına gelenleri hatırlamak, hatırlatmak gerekiyor.

Kovulmamla sonuçlanan 15 yıllık sürecin sonunda bana çok ağır gelen, gerçekten taşımaktan çok yorulduğum bir şey var. Ne yazık ki basın dünyasında birçok arkadaşım aynı sıkıntıları yaşıyor. Gazeteciliğe 1978'de Cumhuriyet gazetesinde foto muhabiri olarak adım attım. Türkiye'nin en kanlı döneminde, elinde Cumhuriyet gazetesi taşıyanların dövüldüğü, vapurdan denize atıldığı, öldürüldüğü bir dönemde, Cumhuriyet gaze-

tesi kimliğini onurla taşıdım. Polis-adliye muhabiri olan **Işık Kansu** ile birlikte gözümüzü budaktan sakınmadık, ölümü göze alarak doğruların ve halkın yanında durduk. Ankara gazetecisiydik ama gerektiğinde Çorum'da, gerektiğinde Fatsa'da olduk. Cesaretimiz vardı, ölümü göze alarak görev yapıyorduk, çünkü kendimize güvendiğimiz kadar arkamızda olan meslek büyüklerimize güveniyorduk. **Uğur Mumcu, Erbil Tuşalp, Mustafa Ekmekçi, Füsun Özbilgen, Sedat Ergin, Işık Kansu, Faruk Bildirici, Engin Karadeniz, Yalçın Doğan, Hasan Cemal, Azmi Özgür, Sofu Tuğrul...** Ankara gazetecilerinin "**Yenilmez Armada**" diye isim taktığı bir kadroyla çalışıyorduk. Gerçekten de cesaretimizin arkasında bu kadroya olan güvenimiz vardı. Gerektiğinde güvenimizin boşuna olmadığını gösterdiler, başımız derde girdiğinde sonuna kadar sahip çıktılar. Kısaca, Uğur Mumcu'yla başlayıp sonunda Can'la çalışmak zorunda kalmak ağır geldi bana. Günah çıkarmamı gerektirecek hiçbir şey olmadı. Etik ilkelerin dışına asla çıkmadım; hakkını teslim etmek, dürüst olmak gerekirse web sayfasının editörlüğünü yaptığım son güne kadar Can bana müdahale etmedi. Bir kez olsun "**bu benim sayfam, benim istediğimi yapmak zorundasın**" demedi.

Can'ın yıldızı parladıkça, artan iş yükümün yanında tarihe tanıklığım da önem kazanıyordu. Bunun farkındaydım, bu nedenle duyduğum, yaşadığım, tanık olduğum her şeyi not aldım, belgesini sakladım.

George Soros'un Can'la bağlantı kurmasının yeni bir dönemin başlangıcı olduğunu görmek, ardından Can'ın şaşkınlığı ve Amerika'ya gidip röportaj yapması. Bu, Can'ın kariyerinde bir kırılma noktasıdır. Can'ı izlemeye, anlamaya çalışanlara önerim "**Soros röportajı öncesi ve sonrası**" olarak iki dönemde bakmalarıdır.

Bugüne kadar neden sustuğumu sorabilirsiniz. Asla susmadım! Belki de haklarım ödenmeden kovulmamın nedenlerinden biri de budur. Soros adına gönderilen davetin ardından ilk uyardığım kişi Can'ın asistanı **Nazan Gezer** oldu. "**Her şeyini sen organize ediyorsun, bunu bilmek hakkın.**" diyerek aktardım. Ama şimdi açtığım davada "**namusum ve şerefim üzerine söz**

veririm” dedikten sonra **Can’ı** sorumluluktan kurtarabilmek için aleyhimde tanıklık yaptığını düşününce, onun zaten her şeyi bildiğini anlıyorum. **Can’ın** bürosunda çalışanlar da tabii ki öğrendi, ben söyledim. **Soros** konusu benim kendime saklayabileceğim bir sır değildi. **Erbil Tuşalp’le** de paylaştım, **Işık Kansu’yla** da. Üstelik gizli saklı bir şey değildi, **Can** o davetten sonra Amerika’ya gitti, **George Soros’la** röportajını yaptı, göğsünü gere gere o röportajı da Milliyet gazetesinde iki gün tam sayfa yayımladı.

Bu kitapta aktardığım bazı şeyler için **“bunlar Can Dündar’ın özeli, kimseyi ilgilendirmez”** diyebilirsiniz. Böyle düşünüyorsanız üstünü çizin gitsin. Ama sanıyorum altını çizeceğiniz çok şey olacak.

Çağdaş Gazeteciler Derneği’nin bende yeri bambaşka. Derneği **Mahmut Tali Öngören’in, Mustafa Ekmekçi’nin** emaneti olarak gördüm. Birçok yol arkadaşımın emeği ve umudu var dernekte. Üyesi olmaktan, **ÇGD’nin** bir sıra neferi olmaktan hep onur duydum. Genel Yönetim Kurulu’nda görev almak da kısmet oldu. Yapmak istediklerimden gerçekleştirebildiklerim olduğu gibi benim elimde olmayan nedenlerle hayata geçiremediklerim de oldu. 45 yılı anlatırken, yapıcı olmak adına **ÇGD’de** olanları da tarihe not düşmek, bu derneği emanetleri olarak gördüğüm abilerime, ustalarım, meslek büyüklerime borcumdur.

Başta eşim **Elif Tokaçoğlu** olmak üzere beni yüreklendirenlere sonsuz teşekkürlerimle.

Saim Tokaçoğlu

25 Nisan 2019

Ankara

MESLEĞE İLK ADIMLAR

Fotoğraf, ortaokul yıllarımdan itibaren benim can simidim oldu. Makinemi asla elimden düşürmedim. Arşivcilik tutkum da fotoğrafa paralel olarak gelişti. Bir kâğıt parçasına aldığım kargacık burgacık not da not defterlerim de çok önemli benim için. Arşivcilik merakım zaten vardı, birlikte çalıştığım ustalarım sayesinde daha da pekişti. Kullandığım ilk makine, babam **Selim Tokaçoğlu**'nun Kıbrıs'ta görev yaptığı sıralarda aldığı ve benden hiç esirgemediği Iloca Rapid 2 L marka makineydi. Daha sonra sevgili **Göksel Ersoylu**'nun yine Kıbrıs'tan getirdiği Asahi Pentax Spotmatic II ile refleks makineye terfi ettim. Uzun yıllar da bu makineyi kullandım.

Lise hayatım biraz uzun sürse de sonunda benden çok babamın gayretiyle bitti. Açıkta kalıp apar topar er olarak askere gitmemek için üniversite sınavında kapağı mutlaka bir yere atmak zorundaydım. O kaygıyla yaptım tercih sıralamamı. Başka çarem de yoktu. Sınav sonucunda puanım yüksek olmasına karşın Hacettepe'nin iki yıllık bir yüksekokuluna kaydımı yaptırmak zorunda kaldım. Asla düşünmediğim, istemediğim bir alana zorunlu olarak adım attım. Otel ve turizm işletmeciliği! Okul iki yıllıktı ama mezun olsam ne işime yarayacaktı ki? İkinci yıl okulu bitirmem gerekirken tekrar üniversite sınavına girdim. Bu kez açıkta kalma korkum olmadığı için asıl hedefime kilitlendim. Gazeteci olmak istiyordum. Tercih listem basın yayın ve gazetecilik bölümlerinden oluşuyordu bu kez. İstedğim oldu, o dönemdeki adıyla AİTİA Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksekokulu'nu kazandım. Arkama bile bakmadan otelcilik sektöründen kaçtım.

ADEM YAVUZ'UN CENAZE TÖRENİ

Okula devam zorunluluğu olmadığı gibi gece bölümünü kazandığım için bütün günüm boştu. O zamanlar kimse kimseye pek kimlik sormazdı. Elinde fotoğraf makinesi olan adam olsa olsa gazeteciydi. Bu şekilde ilk izlediğim olay, 1974

Kıbrıs Barış Harekâtı'nda yaralanan ve kaldırıldığı hastanede şehit düşen **Adem Yavuz**'un cenaze töreni oldu. Baştan sona izledim. Maltepe Camisi'nde **Bülent Ecevit**'le burun burunaydım. **Ecevit** karşımdaydı ve ben onun fotoğraflarını çekiyordum. Koruma müdürü **Mümtaz Karaduman**'la göz göze geldik. Daha doğrusu gözlerini bana diktiğini ve dikkatle izlediğini fark ettim. **Ecevit**'i izleyen bütün muhabirleri, foto muhabirlerini ismiyle bilen, tanıyan **Mümtaz Karaduman**, ilk kez gördüğü bir foto muhabirine dikkat kesilmişti tabii. Mahşeri bir kalabalık vardı. **Adem Yavuz**'un Türk bayrağına sarılı tabutu cenaze arabasına kondu ve o zaman Mithatpaşa Caddesi'nde olan Basın Yayın Genel Müdürlüğü önüne getirildi. Baştan sona izlemiştim ve fotoğraflamıştım cenaze törenini. Kimler yoktu ki? **Bülent Ecevit**, **Altan Öymen**, televizyonda hayranlıkla izlediğimiz **Erkan Oyal**, **Tekin Özertem**, eli öpülecek meslek büyüklerimden **Ergin Konuksever**. **Ergin Konuksever** ve **Cengiz Kapkın**, **Adem Yavuz**'la birlikte esir

düşmüşlerdi Kıbrıs'ta. **Cengiz Kapkın**, elinde Kıbrıs'tan getirilen toprağı taşıyordu. İyi ki izlemişim, o fotoğrafları çekmişim. Bugün arşivlerde o törenle ilgili benim çektiklerimden başka çok az fotoğraf var ne yazık ki.

İLK HABER

Tesadüfen yakaladığım ilk haber fotoğrafı, Emek Mahallesi'nde bir bombalı pankart oldu. Hava kararmak üzereydi. 71. Sokak'ta Dev-Yol militanları karşılıklı iki ağaca bir pankart asarak kaşla göz arasında kaçtılar. 71. Sokak, dolmuşların geçtiği, yoğun trafiği olan bir sokaktı. Yol pankartla kesilince iki tarafında araçlar birikmeye başladı tabii. Pankartta Dev-Yol imzasıyla "Şavşat'ta jandarma yasal miting yapan halka ateş açtı" yazıyordu. Korkudan hiç kimse 3-5 metreden fazla yaklaşamıyordu pankarta. Çünkü iki yanında iplerle bağlanmış, bomba süsü verilmiş paketler sallanıyordu. Kısa sürede sivil plakalı, arka çamurluğunda telsiz anteni olan Renault 12 siyah arabalar geldi olay yerine. Bomba imha uzmanı olduğunu öğrendiğim iki sivil polis yaklaştı pankarta. Önce gözleriyle kontrol ettiler, sonra dikkatli bir şekilde ağaca bağlanan iplerden kurtardılar ve asfaltın üzerine indirdiler pankartı. Ayaklarında yumurta topuk ökçesine basılmış ayakkabılar ve bellerindeki silahları kamufle etsin diye pantolonun üzerine çıkarttıkları gömlekleriyle yaka bağır açık, polisten çok kabadayıyı andıran iki kişi, diz çöktüler bombalı paketlerin üzerine. Toplum henüz bombalarla bu kadar içli dışlı olmamıştı. Meraklılar birkaç metre kadar yakındı paketlere. Patlasaydı o iki polis de ölürdü, yakın mesafedeki meraklılar da. Korkulan olmadı, bomba etkisiz hâle getirildi, yol açıldı ve hayat normale döndü.

Hemen eve gittim, girdim karanlık odaya. Filmleri alalecele yıkadım, kuruttum. Çektiğim karelerin hepsinden bastım. Bu fotoğraflar benden başka kimsede yoktu. Atlatma haber yakalamıştım. O zamanlar Cumhuriyet gazetesi, Kızılay'da Atatürk Bulvarı üzerinde, Paşabahçe'nin satış mağazasının üzerindeydi.